

Verhuisstromen van en naar Zaanstad

Analyse van instroom en uitstroom naar inkomensgroep

In Zaanstad bestaat op bestuurlijk en beleidsniveau al langere tijd een beeld dat vanuit Amsterdam en mogelijk andere delen van de regio vooral lagere inkomens naar Zaanstad verhuizen. Om inzicht te krijgen in wat er werkelijk gebeurt heeft de gemeente Zaanstad door Onderzoek, Informatie en Statistiek Amsterdam (OIS) een analyse laten maken van regionale verhuis- en inkomensstromen. Dit kan op basis van meerjarig aanwezige databestanden en deze analyse geeft antwoord op de volgende hoofdvraag:

“In welke mate trekt Zaanstad bewoners aan met een sterkere of zwakkere sociaal-economische positie? En welke rol speelt Amsterdam hierin?”

Bij de analyse is gekeken naar verhuisde huishoudens naar/vanuit Zaanstad naar inkomensklassen¹, inkomstenbron, huishoudenssituatie, eigendomssituatie van de woning en de belangrijkste herkomst- en vertrekgebieden over een periode van 2007 tot 2016². Het factsheet ‘Verhuisstromen van en naar Zaanstad’ van OIS Amsterdam beschrijft uitgebreid de bestandsanalyse. In deze samenvatting bij het factsheet worden de belangrijkste conclusies op een rijtje gezet. Voor meer detailinformatie wordt naar het factsheet van OIS verwezen.

Algemeen beeld verhuisbewegingen

Gemiddeld genomen verhuist per tijdvak van twee jaar een op de vijf huishoudens in Zaanstad. De meeste verhuisbewegingen vinden binnen de gemeente Zaanstad zelf plaats. Om een beeld te schetsen: in het tijdvak 2015-2016 gaat het om 7.900 binnenvhuizers, 6.200 huishoudens die naar Zaanstad zijn verhuisd en 5.800 huishoudens die uit Zaanstad zijn vertrokken. De in- én uitstroom is tussen 2007 en 2016 toegenomen en in bijna alle tijdvakken is de instroom groter dan de uitstroom.

Zaanstad heeft sterke verhuisrelatie met Amsterdam

In het tijdvak 2015-2016 komt ruim eenderde deel van de instroom (36%) uit Amsterdam (belangrijkste herkomstgebieden liggen aan de westkant van Amsterdam). Geuzenveld-Slotermeer/Sloterdijk en Oud-West/De Baarsjes zijn de belangrijkste Amsterdamse herkomstgebieden van huishoudens met lage inkomens. Daarnaast komt 10% uit de overige gemeenten in Zaanstreek/Waterland-regio en 15% uit rest van de MRA. Uit het overige deel van Nederland komt 24% van de instroom.

In deze periode vertrekt meer dan helft naar elders in Nederland of het buitenland, dus buiten de MRA, maar er is ook een relatief grote uitstroom naar Amsterdam. Deze is altijd lager geweest dan de instroom. Overigens is bij de laatste twee metingen de uitstroom stabiel terwijl de instroom vanuit Amsterdam naar Zaanstad is toegenomen.

Huishoudens met lage inkomens: ja, veel instroom maar óók veel uitstroom

Bijna de helft van de instroom naar Zaanstad bestaat uit huishoudens met een laag inkomen. In 2013-2014³ gaat het om 47%, wat iets lager is dan het aandeel lage inkomens in heel Zaanstad (49%). Het aandeel huishoudens met een middeninkomen in dit tijdvak dat instroomt is 31%, het aandeel met hoge inkomens dat instroomt is 20%. Het aandeel lage inkomens in de instroom is hiermee gestegen: in 2007-2008 had 39% van de instroom een laag inkomen, 34% een middeninkomen en 23% een hoog inkomen. Dit is echter **niet** het gehele beeld: in 2013-2014 is de *uitstroom* van lage inkomens uit Zaanstad vrijwel even groot als de instroom en het netto-effect is dus vrijwel nul. Midden- en hoge- inkomens blijven netto meer in Zaanstad wonen (meer instroom dan uitstroom) dus dat effect is zelfs positief te noemen.

Op de ontwikkeling van gemiddelde verdeling van het huishoudensinkomen in Zaanstad heeft de instroom van lage inkomens niet persé een negatief effect. Dit blijkt uit een andere bron met betrekking tot de inkomens van huishoudens (Regionale Inkomensonderzoek van het CBS). Uit de Inkomensverdeling van huishoudens met

¹ Laag: tot EU-grens € 36.165, Midden: EU-grens tot 2x modaal € 72.330; Hoog: >2 x modaal

² Geanalyseerd wordt telkens op tweejaarsbestanden: 2007-2008, 2011-2012, 2013-2014 en 2015-2016.

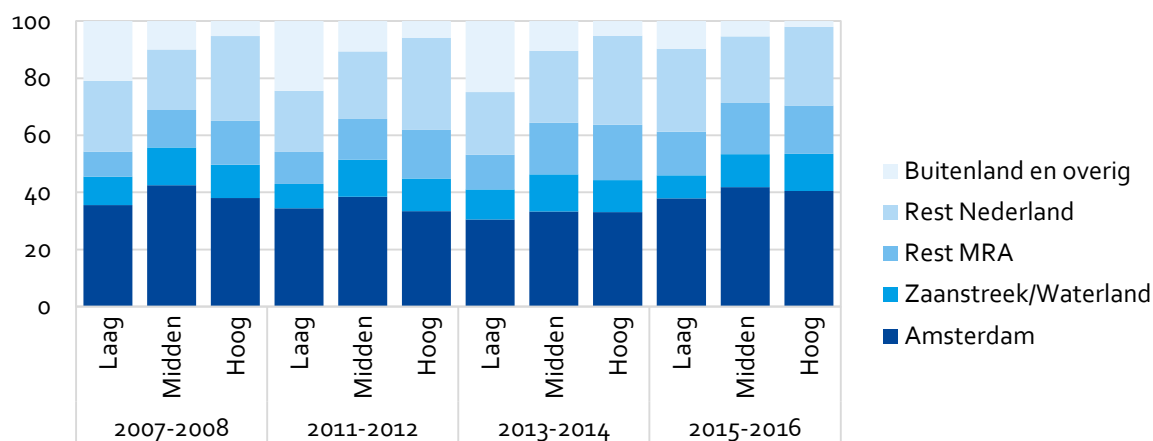
³ De analyse van instroom naar inkomensklasse betreft hier de perioden 2011-2012 en 2013-2014. Het laatste tijdvak 2015/2016 bevat teveel onbekenden om mee te kunnen nemen in de analyse.

inkomen per 20%-groep van de landelijke verdeling van het besteedbare inkomen (periode 2006-2014) blijkt dat de verdeling van Zaanstad al jaren rond het landelijke gemiddelde schommelt en daar nauwelijks verandering in laat zien.

Amsterdam heeft belangrijke rol in instroom naar Zaanstad voor alle inkomensgroepen; buitenland speelt rol in instroom laagste inkomensgroep

Wat is nu de rol van Amsterdam in de instroom in Zaanstad? Onderstaande figuur laat zien dat Amsterdam huishoudens in alle inkomensgroepen “levert” en de laatste jaren wat belangrijker wordt in de hoogste inkomensgroep. Opmerkelijk is verder dat een behoorlijk aandeel in de laagste inkomensgroep rechtstreeks uit het buitenland komt. Nadere analyse laat zien dat dit geen vluchtelingen/asielzoekers betreft.

Figuur: instroom naar herkomstplaats en inkomenscategorie, 2007-2016 (in procenten)

Instroom vanuit bijstand bijna verdubbeld

Van de instromende huishoudens is circa 70% actief op de arbeidsmarkt (en heeft een inkomen uit loon of inkomen uit een eigen onderneming of vermogen). Het aandeel instromende huishoudens met inkomen uit de bijstand of een overige uitkering binnen de totale instroom is klein, maar verdubbelde wel bijna tussen 2007 en 2014: van 4% tot 7% (in absolute cijfers betekent dit een toename van 220 naar 367 huishoudens). Op de uiteindelijke verdeling van de huishoudensinkomens heeft dit niet veel effect (zie cursief voorgaande bladzijde) maar voor het beroep op gemeentelijke voorzieningen zal dit wel iets betekend hebben.

En verder ....

- Huishoudens met hoge inkomens komen relatief vaak terecht in Assendelft Noord, Koog aan de Zaan en Westzaan. Huishoudens met lage inkomens zijn vooral naar Zaandam (vooral Poelenburg, Pelders-/Hoornseveld, Zaandam West en Rosmolenwijk) en Zaandijk verhuisd.
- Van de instroom naar Zaanstad is 40% alleenwonend (waaronder relatief veel alleenwonende huishoudens afkomstig uit het buitenland). Gezinnen met kinderen komen relatief vaker dan gemiddeld uit Amsterdam. Met betrekking tot de uitstroom is Amsterdam vooral in trek bij alleenwonenden.
- Van de instroom is 51% middelbaar opgeleid, 28% laag opgeleid en 21% hoog opgeleid. Een opmerkelijke ontwikkeling is verder dat in 2015-2016 voor het eerst de uitstroom van lager opgeleiden groter is dan de instroom. In de voorgaande jaren was de instroom van lager opgeleiden aanzienlijk hoger dan de uitstroom.
- Van de instromende huishoudens bezit 41% een koopwoning, huurt 33% een woning via een corporatie en 20% via een particuliere verhuurder. De instroom vanuit Amsterdam betreft iets vaker dan gemiddeld een corporatiewoning (38%) terwijl de buitenlandse instroom zich juist relatief vaak vestigt in een particuliere huurwoning (37%).